

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 10 mars 2010

[Utskriftsvänlig pdf-fil](#)[Läs mer idrottsfilosofi på idrottsforum.org](#)

Idrott och etik är ett kärt ämne för moralfilosofer. Genom sin blotta natur, definierad av dess två viktigaste drivkrafter, tävlingslogiken – "the winner takes it all" – och fair play-imperativet, som kan exemplifieras med Law 42 i reglerna för cricket, "... that play is conducted within the spirit and traditions of the game...", och spänningarna mellan dessa drivkrafter, blir det uppenbart för var och en att det uppstår ett moraliskt gungfly inom idrotten. Detta gungfly är upphovet till en ständigt pågående etisk diskussion och en aldrig sinande ström av artiklar och böcker av fackfilosofer och fria tänkare inom och utom sporten. Idrottsfilosofi, som har [en egen sida](#) i forumets Mer om-sektion, handlar allt mer om etik, och när Routledge härom året inledde utgivningen av en akademisk tidskrift på temat idrottsfilosofi gavs den namnet *Sport, Ethics and Philosophy*. Valet av namn på tidskriften, med *ethics* mellan *sport* och *philosophy*, sades svara mot en starkt intresse i Storbritannien sedan slutet av 1990-talet för just etiska spörsmål inom idrotten. Ordet etik inleder också titeln på en ny bok av den amerikanske sport management-professorn Robert C. Schneider vid SUNY @ Brockport College, *Ethics of Sport & Athletics: Theory, Issues, and Application* (Lippincott Williams & Wilkins). Vi bad en av Nordens ledande idrottsfilosofer, Mikael Lindfelt vid Åbo Akademi, om en recension av Schneiders bok. Lindfelt blev väl, mildt uttryckt, inte riktigt entusiastisk; ord som naiv, förödande, övertro och kitsch föregår den avslutande brasklappen, att boken kanske inte riktar sig till docenter i etik.

Moralisk scientism och ytlig idrottsetik

Mikael Lindfelt

Åbo Akademi

*Robert C. Schneider***Ethics of Sport & Athletics: Theory, Issues, and Application**

392 sidor, hft., ill.

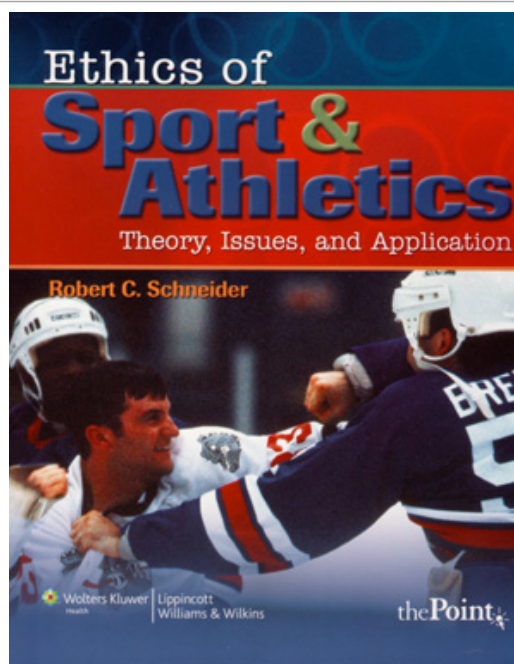
Baltimore, MD: Lippincott Williams & Wilkins 2009

ISBN 978-0-7817-8791-8

Att reflektera över moraliska frågor på ett trovärdigt sätt är inte alltid lätt. Detta gäller oberoende om reflektionerna berör etik på ett teoretiskt – principiellt – plan eller i konkreta sammanhang. För att inte tala om att leva, tänka och känna på ett moraliskt trovärdigt sätt, där de principiella etiska resonemangen blir personliga, existentiella och pockande – insatta i ett livssammanhang, där reflektionen i sig är en del av det egna moraliska förhållningssättet. Jag störs alltmest av så kallade handböcker i etik som å ena sidan utger sig för att förenkla de etiska frågeställningarna och komma med enkla svar på komplicerade frågor. Eller som å andra sidan blott förmår reflektera över moraliska

frågor som om de endast skulle behöva en teoretiskt formbar strategi för sina lösningar eller lösningsförslag. Robert C Schneider, som är professor i Sport management vid State University of New York, utkom ifjol, 2009, med en grundbok i idrottsetik. Efter att ha läst den boken kan jag inte tänka mig annat att den är tänkt att vara en första orientering på lägsta grundnivå i idrottsetik. Dess målgrupp är uppenbarligen studenter i idrottsutbildningen som för första gången sätter sig ner för att diskutera etiska frågor inom idrottskulturen.

Det positiva med Schneiders *Ethics of Sport and Athletics* är att den är pedagogisk. Både i struktur, layout-mässigt

och praktiskt genomförande. Boken är uppbyggd i två delar. Den första delen ger en preliminär inblick i idrottsetikens och idrottsfilosofins värld. Den andra delen är olika försök att tillämpa första delens teoretiska resonemang på konkreta idrottsrelaterade teman. Dessa är rätt traditionella och berör frågor såsom dopning och prestationshöjande preparat inom idrottskulturen, våld, rasfrågor, jämlikhet, men också några speciella, för amerikansk kontext mera relevanta teman som skol- och collageidrottens etiska frågor och etiskt beslutsfattande bland idrottsmanagers. Varje avsnitt och delkapitel samlas i korta, slagkraftiga sammanfattningar med förteckningar över centrala begrepp och referenser som använts i resonemangen. Likaså är varje nyckelbegrepp layout-mässigt synliggjorda i särskilda inramningar under textens gång. Därtill utmynnar varje frågeställning i några case-exempel med tillhörande instuderingsfrågor. Alla resonemang belyses av praktiska exempel från den amerikanska idrottshistorien från dåtid och nutid, kända incidenter inom den, men också av färskare internationella så kallade etiska tillsynsexempel från idrottens mångfacetterade värld.

I den ständigt växande floran av etikböcker inom internationell idrottsforskning är Schneiders bok antagligen en av de bästa – i pedagogiskt hänseende. Innehållsligt är den däremot ett praktexempel på etisk reflektion som förfaller till både alltför kraftiga förenklingar, ytliga betraktelser och fyrkantigt, högst okänsligt teoretiserande kring etiska frågor. I slutändan blir jag ytterst tveksam till om konceptet med teoretisk inledning som yttligt behandlar stora normativa etiska teorikonstruktioner för att sedan tillämpas på tematiska och praktisk-etiska frågor överlag är ett vettigt grepp. Inte för att det idrotts- och moralfilosofiska avsnittet i boken är så intetsägande och förenklande – för det är det – utan för att boken som helhet inbjuder till en förståelse av moral och etisk reflektion som en teoretisk reflektion som är generell tillämpbar på i stort sätt vad som helst. Den distinktion mellan teori och praxis som boken ger uttryck för ter sig i mina ögon helt föråldrad, som en relik från den tid då teoretisk kunskap ansågs vara epistemologiskt frikopplad från praxis av olika slag och samtidigt universell, kulturobunden och distanserad. Som en dygd i sig. Kontextlös och kontextokänslig. Redan i bokens inledning fastslås den moralfilosofiska grundsyn som Schneider erkänner sig till. Han vill nämligen motivera bokens nytta och legitimitet med att säga:

” *Den distinktion mellan teori och praxis som boken ger uttryck för ter sig i mina ögon helt föråldrad, som en relik från den tid då teoretisk kunskap ansågs vara epistemologiskt frikopplad från praxis av olika slag och samtidigt universell, kulturobunden och distanserad.*

From the perspective of learning, a vital aspect of this book is the inclusion of four decision-making models. Three of the models are based on moral reasoning theory and the other one on principles of strategic reasoning. These models provide the reader with a system to assist him or her in arriving at good moral resolutions to the case studies and, more importantly, to real dilemmas in the world of sport. Instead of guessing what the appropriate moral action may be to resolve a dilemma, the reader will be equipped with three moral theory-based decision-making models – consequentialism, teleology, and deontology – which will provide him or her with a systematic and logical approach to theoretically grounded, morally appropriate actions. (Schneider 2009, s. xi)

Jag kan inte annat än fascineras hur ensidigt ett teoretiserande synsätt ställs mot alternativet att man gissar sig fram i moraliska frågor, hur föreställningen av människan som en total novis i etiska frågor ser ut, hur människan framställs som om hon aldrig skulle ha fostrats till någonting och aldrig i sitt liv tagit beslut, uppfattat normer och värderingar i sin omgivning och det samhälle hon lever i – och nu, äntligen kan få sig serverad en etisk teori som löser alla dessa dilemman hon aldrig tidigare kunnat ana sig till, och hur detta nya sätt att närma sig dessa etiska frågor nu är både systematiskt, logiskt och teoretiskt grundat. Vilken övertro på teoriens trollbindande makt. Vilken tilltro till att moralen har övervägande rationella lösningar, att ett moraliskt hållbart liv handlar om att få rätt information och styras av kunskap. Och samtidigt: vilken naivitet... De etiska resonemangen ställs aldrig in i någon kontext, där frågan kan handla om vilken roll idrott har i en människas liv eller i ett samhälle. Än mindre ställs frågor om etiska dilemman som faktiska dilemman, som inte får någon lösning av mera kunskap, bättre teorier eller nya infallsvinklar, utan som ter sig som tragiska. Ingen förståelse för att ett liv är att leva med medvetenhet om försakelser man kan tvingats till, svåra val där alla alternativ är förvrängda och allt annat än ideala.

Förutom min stora tvekan inför bokens innehållsliga premisser är jag skeptisk till bokens användning som undervisningsmaterial inom nordisk idrottsforskning av ett helt annat skäl också. Jag kan inte på trovärdiga grunder riktigt ta ställning till hur denna bok kan fungera i en amerikansk kontext, men i en nordisk kontext är den mer eller mindre förödande. Den naivitet som de teoretiska resonemangen utstrålar och som senare tillämpas i mera konkreta frågor är på sina centrala passager genomgående exemplifierade av den idrottsvärld som huvudsakligen präglas av NBA (basket), NHL (ishockey), NFL (amerikansk fotboll) och MLB (baseboll) på både professionell och collage-nivå. Ibland skyntar andra idrotter fram, och då handlar det om några fåtal idrotter golf, boxning, friidrott, tennis och liknande idrotter som amerikansk publik åtminstone i någon utsträckning förväntas känna till.

Man kunde väl tänka sig att acceptera detta som en bok för den amerikanske kontexten och lämna den därhän. Men det går inte att byta ut alla exempel till europeiska eller nordiska för att lyfta fram samma poänger. Och, inte minst, diskussionen om våld inom idrott blir en helt annan i en amerikansk kontext än i en europeisk eller nordisk. Mentaliteten och idrottens subkulturella tänkande förefaller vara så enormt olikartad. Därtill blir hela Schneiders diskussion om våld vinklat på ett märkligt sätt. Han talar generellt om idrottens våldsamhet, men behandlar endast

idrotter som är utpräglat fysiska, så kallade kontaktidrotter. Amerikansk idrott förefaller vara dominerad av detta slags idrotter, och våld blir i Schneiders ögon en accepterad del av själva idrotten och det som folk de facto vill se i till exempel ishockey, amerikansk fotboll, basket, och boxning, för att inte tala om ultimate fighting. Men hur ska vi tala om idrottens våld i samband med golf, friidrott, konståkning, gymnastik, simning, skidskytte eller alpina grenar? Bara för att nämna några andra idrotter...

Jag är allt annat än imponerad. Det jag ser är kitsch och glansiga ytor som ännu inte nått till retro-stadiet. Men det kanske inte heller är tänkt att en docent i etik ska lära sig någonting av en bok som denna.

© **Mikael Lindfelt 2010.**

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com